СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 6. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 9. січня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 6. Jersey City, N. J., Thursday, January 9, 1930. THREE CENTS.

КОЛЯДУЙМО НА РІДНУ ШКОЛУ В СТАРІМ КРАЮ

ГУВЕР ПРО СВІТОВИЙ МИР

КАЖЕ, ЩО ЛОНДОНСЬКА МОРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ГОТОВА ВІДОГРАТИ ВЕЛИКУ РОЛЮ ЩОДО СВІТОВОГО МИРА. АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ДОЛОЖИТЬ ВСІХ ЗУСИЛЬ, ЩОБИ ТОЙ МИР ПРИСПІШИТИ.

ВАШИНҐТОН, 8 січня. — У Вашинґтоні прощали американську делеґацію на морську конференцію в Лондоні. Президент Гувер підніс з того приводу таке:

Америка змагатиме не тільки до обмеження дальшої розбудови морських сил, але заявиться за зменшення фльоти. Американські делеґати мають проявляти на кождім кроці склонність до уґоди й уступок. Світовий мир спочиватиме тепер у многім на плечах тих пятьох держав, які вислали своїх заступників на конференцію. З конференцією не треба спішитися. Хай вона радить місяцями, але хай принесе добрі результати. Америка йде на конференцію з доброю волею і надією та з щирим бажанням довести до міжнародного обеднання.

ЛЯ ҐАРДІЯ ПРО ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНҐТОН, 8 січня. — В палаті послів атакував посол Ля Ґардія прогибіцію. Вбивство трох моряків, котрі пачкували алькоголь у Нюпорт, назвав він звичайним „мордом". Ля Ґардія твердив, що прогибіцію годі провести, бо подавляюча більшість горожан хоче пити. Число тих людей не зменшиться, коли уряд перенесе прогибіцію з департаменту скарбу до департаменту торговлі.

Більше місця присвятив Ля Ґардія у своїй промові сенаторови Борі, чемпіонови на полі форсовання прогибіції. Він твердив, що стейт Айдаго, з якого походить Бора, має всього 431,866 мешканців, значить стільки, скільки мають два виборчі округи в місті Ню Йорку. Стейт той можна легко контролювати. Та мимо того, розмірно більше пють у стейті Айдаго ніж у Ню Йорку. В Айдаго навіть алькоголь дешевший і ліпший. В Айдаго є розмірно більше салунів ніж у Филаделфії і таксамо більше бутлеґерів ніж у Шикаґо.

Ля Ґардія говорив довго, але не було кому слухати, бо на салі нарад були самі сухі посли. Оплескувати почали вони бесідників доперва тоді, коли ті говорили в обороні прогибіції.

ВЕСНА НА РІЗДВО.

НЮ ЙОРК, 8 січня. — Сьогорічне українське Різдво обходжено без снігу і морозу. Повівало весняним подувом. Було тепло, як пізною весною. Зате були морози і сніги на Вестах, себто там, де в той час звичайно чути весною.

ВАЖНЕ РІШЕННЯ.

МОНТПЕЛІЄ (Вермонт), 8 січня. — Начальний суддя Джордж М. Паверс видав рішення, яке відноситься до тих, котрих придержано на ломанню прогибіційного закона. Сотки людей покарано за те, що вони не хотіли зізнати, де вони дістали алькоголь. Тепер суддя Паверс рішив, що таке вимушення зізнань є незаконне, бо противиться 10 артикулови конституції стейту Вермонт. Бо не можна нікого змушувати до таких зізнань, з яких можна вносити на дальші злочини зізнаючого.

150 ПАЧКАРСЬКИХ ЧОВНІВ.

НЮ ЛОНДОН, 8 січня. — Прибережна сторожа одержала відомости, що недалеко берегів крутиться 150 пачкарських суден, які ждуть на мраку, щоби тоді підплисти до великих кораблів, які довозять алькоголь з Канади й перевести його на американську землю.

МОКРІ ВЛАШТОВУЮТЬ ПАРАДИ.

ДЛЯ ПРОТЕСТУ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ. ПАРАДУВАТИМУТЬ У ВСІХ МІСТАХ В ОДИН ДЕНЬ.

БОСТОН, 8 січня. — Місто Бостон готується до великої паради, яку влаштовують мокрі для протесту проти прогибіції. Такі самі паради будуть відбуватися і в инших містах. Має взяти в них участь 30,000,000 людей.

СПІКІЗІ МІСЦЕМ ЗЛОЧИНІВ.

НЮ ЙОРК, 8 січня. — Окружний прокуратор Елвин Едвардс взиває сухих і мокрих до боротьби з спікізами. Він каже, що це лежить в інтересі загалу, щоби знищити ті зародки злочинів. Спікізі є пристановищем для злочинних типів; там доконуються і плянуються ріжні вбивства й инші злочини.

МОЛОДИЙ КУЛИДЖ „УРЯДУЄ".

НЮ ГЕЙВЕН, 8 січня. — Джан Кулидж, син бувшого президента, є урядовцем залізниці Ню Йорк, Ню Гейвен-Гартфорд. За час свого короткого урядовання може тішитися вже успіхом. Ото залізниця назвала найскорший поїзд, який курсуватиме між Бостоном і Ню Йорком, іменем „Єнкі Кліпер", а імя це підобрав Джан Кулидж.

КАРАЮТЬ ЗА НЕЛЬОЯЛЬНІСТЬ.

МЕКСИКО СИТІ, 8 січня. — Народна революційна партія виключила з партії 17 визначних членів, сенаторів і послів, за те, що вони нарушили партійну карність і виявляли свою нельояльність супроти партії.

ПРОГИБІЦІЯ В ДЕФЕНЗИВІ.

Нюйорський посол Ля Ґардія оголосив заяву, в якій твердить, що сухі на разі програли, бо видали на протязі десяти літ $100,000,000 на те, щоби побачити, що прогибіція не вдалася. Вже самі сухі, каже Ля Ґардія, переконуються, що прогибіція не дасться сфорсувати

САМОВБИЙНИЦЯ, ПАДАЮЧИ НА ВУЛИЦЮ, ВБИЛА ПРОХОЖОГО.

На берлінській площі в Будапешті скочила з вікна III. поверху готелю „Меран" 19-літня урядничка банку, Олена Боркочі, й упала на переходячого під готелем купця Кноля. Кноль важко потовчений помер у лічниці, а самовбийниця згинула на місці.

СИН УБИВ БАТЬКА.

У Фасьцішовій, пов. Бжеско, між Францом Риґлем і його батьком Іваном Риґлем прийшло до суперечки щодо поділу майна. Вечером син підкрався під вікна батька й стрілом з кріса забив його на місці. Звиродніле вбийника арештувала поліція.

І НА ВЕСІЛЛЮ СТРІЛЯЮТЬ...

На весіллю Петра Бущинського у Вязовій, пов. Жовква, стрілив з револьверу 21-літній Михайло Горвань в Івана Лисого. Стріл хибив, і куля попала в голову Андрія Кудиби, який до кількох хвилин помер. Напасника арештовано.

ЕПІЛЬОҐ РІЛЬНИЧОГО СТРАЙКУ В БОБРЕЧЧИНІ.

У процесі 15 селян із Звенигороду, яких прокуратор потягнув до відповідальности за злочин публичного насильства в звязи з інтервенцією поліції підчас рільничого страйку, запав дня 10. грудня присуд. Трох обвинувачених, а саме Андрія Панчина, Івана Миколова та Семка Єжовського засудили на кару арешту по два місяці, инших увільнили.

ПОЛІЦАЙ ЗАСТРІЛИВ ЧОЛОВІКА.

У львівськім городі Косцюшка поліцай стріляв до лякерника Івана Боского, і то тільки за те, що цей лякерник силою хотів дістатися на забаву членів пожежної сторожі, куди поліцай не хотів його впустити. Постріленний Іван Боскі помер у лічниці.

ЖЕНИТИСЯ З АРТИСТКОЮ СКАНДАЛ.

Консервативна Анґлія і до сьогодні придержується того погляду, що артистка, яка грає в театрі, не є відповідною жінкою для джентельмена. Недавно двох анґлійських старшин мусіло покинути ряди анґлійської армії через те, що полюбили артисток і поженилися з ними, що старшинське зібрання в Лондоні напятнувало як нарушення старшинської чести.

ПРОТИ РУМУНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ.

З Черновець повідомляють, що визначний український діяч д-р Дудчак вніс до Ради Ліґи Націй скаргу проти румунізації українського шкільництва під Румунією. Протест цей внесено за посередництвом Українського Комітету в Берліні.

ПОЛІЦІЯНТ УБИВ ЧОЛОВІКА.

В селі Наконечнім, пов. Яворів, поліціянт Бабяж хотів арештувати Василя Косика з Чернилова, а коли Косик намагався втекти, поліцай стріляв до нього і поклав його трупом. Василь Косик мав бути арештований за злочин, про який навіть не відомо хто напевно виконав його і на убитого молодого чоловіка падали тільки підозріння.

КІЛЬКО ВИДАЮТЬ АМЕРИКАНЦІ В ЕВРОПІ?

Як відомо, найбільш улюбленою розривкою є подорожування, але хто може сьогодня подорожувати? Звісно, що лише власники долярів. І так туристичне бюро американське обчислило, що на протязі останніх 9 літ Американці видали, себто лишили в Европі 3 міліярди, 573 мілїонів долярів, а лише за 1928 р. 587 міліонів долярів.

КАРА СМЕРТИ.

У коломийськім суді засуджено Петра Мандриґу з села Рашкова, з Городенщини, на кару смерти. Акт обвинувачення говорить, що Петро Мандриґа, бажаючи стати власником всего майна свого батька, вночі 30. липня м. р. сокирою повбивав усіх членів своєї родини: батька Петра, швагра Петра Харука, матір Параску і сестру Анну. Після виконання злочину Петро Мандриґа заявив поліції, що його родину вимордували вночі бандити, але одна сестра вбивника лишилась при життї і виявила судови злочин брата. На розправі Петро Мандриґа признався до вини, а суд присяглих засудив його на кару смерти через повішення.

ПАПА РИМСЬКИЙ ПРОТИ СОЦІЯЛІСТІВ.

Як повідомляє „Н. В. Журналь", католицька робітнича орґанізація Німеччини вручила римському папі письмо, в якому обмірковується клясова боротьба в Німеччині та долучається запит, яке відношення повинноб мати католицьке робітництво до соціялізму і комунізму. Папа римський вислав цій орґанізації на руки епископа в Мінхені свою відповідь, у якій заявляє, що соціялізм таксамо як і комунізм є рухом ворожим релігії та що робітництво не повинно належати навіть до християнсько - соціялістичних партій, бо соціялізм і християнізм це речі, які виключають себе. Хто є соціялістом, не є християнином. Папа римський не радить католицьким робітникам орґанізувати активної боротьби проти соціялістів, а тільки через працю, труд, орґанізованість і моральне відродження протиставити себе руйнуючій акції соціялістів.

ЗА СКИБУ.

У Рокитні господар Грицько Свищ посварився зі своїм пасербом у справі поділу ґрунту і тяжко поранив його двома ударами сокири.

РОДИНА КОВЕРДИ ПРОСИТЬ ПОМИЛУВАННЯ.

Родина Бориса Коверди, який убив у Варшаві радянського посла Войкова, звернулася через посередництво адвоката до польського президента з просьбою помилувати Коверду, засудженого на 15 літ вязниці. Просьба мотивована тим, що Коверда в тюрмі занепав на здоровлю і що на випадок помилування він на завжди покине Польщу.

ЗАВАЛИВСЯ НОВИЙ ДІМ.

В Лодзі трапилася будівельна катастрофа. Чотироповерховий дім, котрий по скінченню оглянула маґістратська комісія й дозволила в ньому мешкати — завалився. На щастя, ніхто ще туди не спровадився, а трох робітників, що там працювали, вискочили вікном.

ЗАБОРОНА СВЯТА ПРОСВІТИ В ГРИМАЛОВІ.

В дні 8. грудня м. р. мало відбутися в Грималові „Філіяльне Свято Просвіти", та мов грім з ясного неба впала несподівано на годину перед початком того свята заборона зі сторони старости в Скалаті, який, здається, одинокий в Польщі — поважився того рода свято заборонити, не подаючи ніяких причин заборони (бо таких не було). На це свято прибула маса народу з околичних сіл, яка довідавшись про заборону, вертала з надмірним огірченням домів. Додати треба, що по дозвіл на це свято ходив до староства післанець два рази, а в дні 7. XII. м. р. просив дозволу голова філії телефонічно, якому робив староста надію, що дозвіл буде. Той сам староста не завідомив дотепер і не звернув предложених йому леґітимацій на збірку на „Дар Просвіти", хоч реченець визначений на цю збірку воєвідством в Тернополі, вже давно проминув.

ІЗ ПРИКОРДОННИХ ҐАРАЗДІВ.

В листопаді м. р. повалив вітер кілька зогнилих від старости телеґрафічних стовпів в Луці Малій, пов. Скалат, які обтяжені 6-ти дротами не могли устоятись. І хоч поліційні доходження не ствердили ніяких слідів людської руки, ані ноги і хоч наочний свідок ствердив, що один підгнилий стовп падаючи, потягнув за собою кілька других, староство в Скалаті зробило з цього великий акт українського саботажу, зарядило скріплення варти по 40 осіб на добу, заборонило зараз зі сумерком показуватися на вулиці, а навіть на власнім подвірю, через що людність села прямо гине, бо в теперішні зимові ночі, ідучи на варту, треба добре зодягнутися й обутися, а тут нема в що, до того нічні лощі понищили зовсім останню кожушину, як хто ще яку мав, так що в богатім колись селі животіє тепер громада нуждарів та клене ту годину, яка їх поставила на кордоні. Рівнож і по другім боці Збруча живеться не ліпше. За перехід ріки на цей бік висилають на Сибір, чого за царських часів не було, а понад границю поселюють далеких кольоністів-кацапів аж зпоза Москви, щоби не лише Збручем, але і московськими окупантами розділити наш нарід на дві окремі і далекі частини,

ПОСПІШАЮТЬ ВПРОВАДИТИ ДЕРЖАВНЕ КРІПАЦТВО ДЛЯ СЕЛЯН

МАЮТЬ ВСІХ СЕЛЯН ОБЕРНУТИ В ДЕРЖАВНИХ КРІПАКІВ ДО 1932 РОКУ. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО БУДЕ ОСТАТОЧНО ЗНИЩЕНЕ.

МОСКВА (СССР), 8 січня. — Кореспондент „Таймса" Дюранті повідомляє, що газета „Правда" оголосила рішення комуністів впровадити як найскорше колективні господарства. Перші успіхи утворення колективів дають надію комуністам скоршого впровадження у всій Росії колективних господарств.

Згідно з пятилітнім пляном соціялізації в Росії мусіли би бути до 1933 року переведені на колективи 20% селянських господарств, але тепер комуністи вирішили до жнив 1932 року остаточно знищити окремі селянські господарства та створити з них сільські комуни.

Цілковито зміняється політика обмеження індивідуальних господарств на політику повного знищення їх. У так званих „кулаків" будуть відбирати господарства й приєднувати їх до колективних господарств, але самим господарям не буде дозволено приступити до комун. Разом з тим і приватна торговля має бути остаточно знищена.

ЦЕРКВИ ПЕРЕПОВНЕНІ ВІРУЮЧИМИ.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЗАБОРОНУ Й АҐІТАЦІЮ ПРОТИ СВЯТА РІЗДВА, МАСИ НАСЕЛЕННЯ СВЯТКУВАЛИ.

МОСКВА (СССР), 8 січня. — Большевицький уряд, партії та організації робили всі старання, щоби не допустити населення Росії до святкування Різдва Христового. Не зважаючи на заборону та протирелігійну пропаганду комуністів, комсомолу, безбожників і т. д., населення врочисто відсвяткувало Різдво.

В Москві та по всій Росії, особливо в селах, всі церкви були переповнені віруючими, які гаряче молилися. Особливо в Москві відбулися великі демонстрації безбожників, де було їх в поході поверх трицять тисяч. Вони спалили опудало, як знак релігії, моделі церков, мечетів та синагоґ, які демонстранти несли у свойому поході. Навколо церков, переповнених віруючими, безбожники піднімали страшний галас, свистали, дзвонили, тарабанили в бляхи, тощо, стараючися перешкодити молитвам віруючих.

По радіо була передана спеціяльна антирелігійна програма, в театрах відбулися такіж вистави і т. д., але це населенню не перешкодило святкувати.

АРЕШТУЮТЬ ТИРОЛЬЦІВ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 8 січня. — З південного Тиролю повідомляють, що там італійська поліція перевела низку арештів серед австрійських Німців, котрі попали під владу Італії враз з своїми землями південного Тиролю. Італійська влада пояснює свої арешти тим, що хоче забезпечити тут спокій у звязку зі святами з нагоди весілля італійського наслідника престола, який жениться з бельґійською княжною.

БОЙКОТ НЕ ВДАЄТЬСЯ.

БОМБЕЙ (Індія), 8 січня. — Частина членів місцевих соймів в Індії, котрі належать до націоналістичної партії, зложили свої посольські мандати й відмовилися виставляти свої кандидатури на місцеві уряди. Але більшість націоналістів лишилася на своїх позиціях, не послухавши рішення всеіндуського націоналістичного конґресу про негайне зложення посольських мандатів у місцевих соймах та краєвому парляменті.

Тому треба вважати, що вже з перших часів бойкот, плянований національним індуським конґресом британських державних установ, не вдається.

БІЙКА З КОМУНІСТАМИ.

БЕРЛІН (Німеччина), 8 січня. — В південній частині Берліна дійшло до крівавої сутички між поліцією та демонстрацією комуністів, які врядили похорон двом своїм партійцям. Один з них, Ріхард Найман, думають, убитий фашистами, а другий, Маєр Кубіш, умер у вязниці.

Димонстранти несли плякат з написом: „Помста за загинувших товаришів". Поліція сконфіскувала цей плякат, після чого сталася крівава бійка між нею та комуністами. Два полісмени були жорстоко побиті, а кількох порізано ножами. Після цього поліція почала стріляти в демонстрантів, поранивши кількох з них. Арештовано 10 комуністів, над якими переводиться слідство.

ФОТОТЕЛЕҐРАФ МІЖ АНҐЛІЄЮ Й НІМЕЧЧИНОЮ.

ЛОНДОН (Анґлія), 8 січня. — Між Берліном та Лондоном установлено спеціяльну телеґрафічну комунікацію для передачі фотоґрафій з портретів, картин та документів. При помочі телеґрафу легко буде передавати точні фотоґрафії ріжних важних документів, підписів і т. д.

Першу телеґрафічну передачу до Берліна зробив з Лондону анґлійський головний почмайстер на імя німецького міністра почти. Німецький міністер почти в свою черґу передав телеґрафом свою фотоґрафію до Лондону. За кілька днів цей телеґраф розпічне реґулярну передачу приватних фотоґрафій,

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКИЙ БУДЕ НОВИЙ РІК?

З новим роком заговорили ріжні люде про те, чого надіятися під економічним оглядом від нового року. А ходить нам головно про землю, на якій шукаємо за заробітком і можністю до життя, себто про Злучені Держави. Українці в Америці це ще й досі головно чорнороби, на яких шкурі найбільш болючо відбивається всяка економічна кріза, бо вони завжди і всюди перші на черзі, коли ходить о видалювання робітника з фабрики. І вже з того боку цікаво знати, що нам принесе новий рік.

Понад 50 промисловців, банкирів і економістів проголосило свої помічення про економічні вигляди в новім році. З боку урядових осіб і більшости фабрикантів повіває оптимізмом. Головно уряд покладає великі надії на велику програму, на яку призначено, як виходить зі звітів, коло пять біліонів долярів. Ота розбудова має дати роботу великій масі безробітних, а разом з тим ввести між працюючих свіжий капітал, без якого годі піднести застій у торговлі й промислі. Бо як маса не має грошей, то нема для кого продукувати, бо нема кому купувати.

За урядом глядять більш весело в будучність ті галузи промислу, які найбільше користають через будови, себто в першу чергу сталева промисловість. Та й тут дещо осторожніші голоси підносять, що кращих відносин можна надіятися доперва в другій половині 1930 року, або аж при кінці.

Майже всі згідні одначе з тим, що новий рік не дорівняє старому щодо розгону в продукції. Новий рік загоїть провдоподібно ту рану, яку завдала промислови й торговлі спекуляція і крах на біржі, себто зведе промисл і торговлю на більш раціональний шлях, уможливлюючи їм догідні й легкі кредити. Через крізу на біржі звільнилися міліярди капіталу, який тепер приступний для инших цілей. Це може бути товчком і заохотою для підприємців до поширення бизнесів.

Учені економісти глядять на теперішну крізу як на те, що було послідовно підготовлюване через останні роки, коли всі папери гнали божевільно вгору й коли продукція не мала ніякого стриму, бо числилися з міліярдами, яких не було. Пропали фіктивні міліярди, упала нагло й покупна сила. Особливо відчули це промисловости і торговлі люксусовими товарами. Тепер прийдеться довго ждати, заки край прийде до економічної рівноваги. На всякий случай 1930 рік цілковитої рівноваги ще не принесе.

Значить, кращих часів годі надіятись у 1930 році. А вже добре буде, коли положення не погіршиться.

О. Сновида.

ВАРШАВСЬКА ЦЮЦЮБАБКА І УКРАЇНЦІ

Польща не виходить зі стану міністерських кріз. Один конфлікт уряду з соймом слідує за другим і так без кінця...

Але останні місяці принесли цікавий зворот в політичнім положенню, а **вимагає він особлившої уваги з нашої сторони.** Як відомо, 6. грудня майже всіми голосами проти „единкарів" (групи пілсудчиків) ухвалив сойм вотум недовіря урядові Світальського. Уряд уступив. Здавалосяб, чого кращого може собі бажати опозиція? Таж цілий час ревіла, що стремить до ліквідації „майського" систему; що не попустить зі своїх жадань; що інакше... тут наступали вже погрози вулицею, революцією і пр. Але щож сталося? А сталося чудо: як тільки уряд Світальського зголосив свою димісію на руки президента; як тільки той зачав ряд нарад з представниками майже усіх партій (опріч „меншостий"), як переможна опозиція — відразу спустила з тону! 6. грудня в соймовій промові лідер найсильнішої партії опозиції, вшехполяк Стронський — нагло заявив, що переможний сойм ані не думає творити зі своєї більшости нового уряду, лише хоче, щоб і на далі уряд творила соймова меншість „единкарів"! Правда, мовляв, опозиція прагне зліквідувати майський систем, але... не сама, а щоб його зліквідували самі пілсудчики. Інакше — щоби уряд зліквідувався сам, а хоч і лишивсяб при владі, але... правив би так, як того хочеться ендеції та взагалі цілій опозиції.

Не дивно, що на ламах санаційної преси здійнявся регіт. Але сей регіт став ще дужчим, коли маршал сойму пепеесяк Гнат Дашинський, на послуханню у президента Мосціцького 9. грудня — точка в точку заявив те саме, що на соймовім пленумі Стронський: що він не думає про парляментарне міністерство, лише готовий лишити „единкарів" при владі, тільки, щоб прийшли... чемніші люде, якіб не ображали сойм і хоч позволилиб йому від часу до часу критикувати уряд...

Деж причина такого наглого відвороту переможної опозиції? Чи грозив їй бльок „единки"? Хотів розвязати сойм, або зробити замах державний? — Ні, нічого подібного... Деж причина такої несподіваної поміркованости опозиції?

Причина лежить в тім, що **опозиція не має жадної політичної програми.** Спробував її сформулувати пепеесяк Недзялковський, спробували вшехполяки. І щож? Показується, що їх ціла програма обмежується **чисто негативними постулятами:** щоби було привернене ділання конституції; щоб не робили замахів стану; щоб не нарушали вольности преси, і нарешті, щоб полагодити соціяльні проблеми в дусі бажання людности... Опріч останнього постуляту, який так загальниково сформулований, що позбавлений всякого сенсу, — решта домагань опозиції — **самі негативні.** Ними можна повалити уряд, але не рядити країною! І „единкарі" чудово розуміють се, чудово тямлять, що зліпити бльок з ППС, ендеції, Визволення, Пясту, НПР та ин. — можна лише доривочно, аби висловити недовіря урядові, але щоб сей зліпок був сталий, щоб з нього повстав довготревалий уряд — в се ніхто, навіть самі опозиціоністи не вірять. Звідси їх слабість, їх відворот.

Але є ще й друга причина того відвороту. Показалося, що аби навіть тільки повалити уряд, для чисто негативного чину, противникам санації потрібні були голоси національних „меншостий"; бо на історичнім засіданню 6. грудня, де запав вотум недовіря кабінетові, — многі з „центролеву" — абсентувалися, так що тільки голосами національних „меншостий" — звалено кабінет. Иншими словами — **без тих „меншостий" — нема в польськім соймі більшости.** А що з тими „меншостями" опозиція так само не хоче правити країною, як і пілсудчики, то й мусіла вибрати „менше зло" — погодитися й уступити „единкарям", хоч їх формально й повалила.

Ось глибша причина крізи соймової в Польщі, ось причина, чому вона не може привести до жадної „розгривки", до жадного конфлікту ворожих груп, до жадної революції. Ось причина, чому ніхто в Польщі, ні уряд, ні опозиція — парляментаризму собі — в страху перед „меншостями" — не жичать. **В Польщі наступає доба антипарляментарного режіму і то за згодою самих сторонників парляментаризму,** зі страху рушити прокляту квестію нац. „меншостий", **до яких однаково ворожо відносяться і одинкарі і ендеція і ППС.**

Ось яка є наука останних подій в Польщі і українським партіям, які ставляли на парляментарного коника, на можливість мирної еволюції в Польщі, на розвязання дорогою парляментарною проблеми української — доведеться тепер переглянути, зревідувати свою тактику.

Бо час гарячий і проволока не допустима...

НА ТЕМИ ДНЯ

РОЗГРОМ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК.

Додаткові відомости про арешти на Україні показують, що московська комуністична влада рішила остаточно підорвати роботу й значіння Української Академії Наук. Цим лише можна пояснити масове арештування членів та співробітників Академії Наук. Цікаве те, що всі арештовані ніколи не бавилися в політику, а завжди стояли твердо на ґрунті культурно-національної та наукової роботи. Це вони робили навіть в часи, коли хвиля революційної та політичної активности була на найвищому щаблю в 1917 році, а тимбільше безперервно вони уникали політичної праці в сучасні часи крівавого большевицького терору та переслідувань на Україні.

Брехливість обвинувачення українських учених у політичній боротьбі проти комуністів пошита занадто грубими й білими нитками, щоби комуністам пощастило одурити український нарід. Коли буде засуджуючий вирок суду, не все одно не змінить того, що всі обвинувачення проти арештованих вигадані спеціяльно для знищення української національної культури та науки. Москва комуністичними руками бє тепер в самий мозок та серце української нації. Удар може найболючіший, але ми віримо, що він не смертельний і прийде час, коли Українці й від цього видужають, як уже видужують від віковічного московсько-польського гнету.

ПЛЯНИ НА ГЛИНЯНИХ НОГАХ.

Всю свою майбутність большевики звязали з пляном так званої „пятилітки", Цебто з плянами за пять років впровадити соціялізм у країні, яка є найбільше відсталою серед народів Европи. Большевики дуже болюче реаґують на кожду невдачу в їх плянах і майже в божевільному подратованню відгризаються, коли хто зробить зауваження, що пляни їх не вдаються. Та це горячкове відгризання й лайка справи не міняє й користи большевикам не приносить. Історія йде своїм льоґічним поступом і страшними колесами дійсности крушить все те, що большевики так старанно будують своїми паперовими плянами, плянуючи завести „рай на землі", бажаючи обернути всю Росію в одну спільну фабрику, де працювалиб державні раби, чи правдивіше: роби комуністичної партії.

Пятилітка ще лише почала вводитися, як уже виявилися невдачі в заготовці лісу для продажі, в добуванню вугля, в подешевлінню фабрикатів, в постачанню населенню тракторів для оранки й т. д. Коли рветься одне кільце в ланцюху, то часто це приводить до негідности увесь ланцюх. Правда, що до певної міри можна ланцюх скорочувати по одному кільцю за другим, але всеж прийде час, коли він розлетиться. Основа большевицької пятилітньої розбудови індустрії лежить в орґанізації добування потрібних грошей. Для цього большевикам потрібно вивозити за кордон все, що тільки вони можуть видушити в свого населення. В тім числі вивіз лісу та збіжжа відграє одну з головних роль. Як бачимо, лісу нема в скількости наміченої для вивозу, а з хлібом ще не відомо як буде. Може й засіяти не вдасться стільки, як намічено по пляну, бо трактори „хворі". А там може й не вродитися взагалі.

Дійсно, є чим іритуватися комуністам, бо видима смерть страшна, як кажуть наші селяне. Тому нам доведеться вислухати ще одну їх гістеричну лайку, що викликається божевільною розпукою та страхом за своє комуністичне життя.

ПРЕМІЄР ВИХОВАВЦЕМ.

Можна собі уявити, до якого розкладу й деморалізації докотилася польська адміністрація, коли премієр-міністер Бартель першим ділом узявся за навчання її доброї поведінки. Він дав наказ урядувати не в кавярнях, а в своїх канцеляріях. Не бавитися по ночах, звичайно на державні кошти, або за хабарі які так охоче бере польська адміністрація й т. д.

Нічого не може бути ліпшого для характеристики розкладу й гниття польської адміністрації, як приказ премієра-міністра Бартля, якому доведеться починати нову свою діяльність з навчання, мов школярів, польських міністрів та урядників. Але даремні заходи Бартля, бо ще рішучіше це старався зробити Пілсудський і нічого з того не вийшло. Скільки сопливому носа не втирай він завжди буде ходити засопленим. Так і з польською адміністрацією, тож даремні старання Бартля втерти носа своїм урядникам.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: В. Ґреба, предс.; Н. Чаплик, заст.; Мих. Голубець, секр фін.; Мих. Сухорський, секр. рек.; В. Тулевич, заст.; С. Каша, касієр; І. Павлик, заст.; Мих. Корнас і І. Шубяк, контрольори; В. Мазурик і Н. Барна, дозорці хорих. Слідуючий мітінґ відбудеться 9 січня, в 7.30 вечером.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 12 січня, в 12-тій годині в полудне, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Всі члени обовязково мають явитись на означений час. Буде справоздання контр. комісії і вибір уряду на 1930 рік та другі важні справи. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — В. Станкевич, предс.; В. Пилипів, кас.; М. Семків, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

В. Будзиновський.

ОПИРИЦЯ.

(Оповідання).

Підгірське село Трибуки було, як всі наші підгірські села, селом бідаків, лише з кількома меншими і більшими богачами. Найбідніщі заробляли в лісах, богачі випасали бики і вівці на державних і громадських полонинах. І середняки помагали собі биками, бо кождий з них мав на полонині бодай одного бика і пару овець. Завдяки тим бикам богачі жили собі добре і скуповували ґрунта передовжених бідаків. Від коли в гори проведено вузкоторову залізничку, яка влекшала транспорт вирубаного матеріялу, бідняки стали більше заробляти. Живучи далі по собачому, вони бодай менше задовжувалися, отже їх ґрунта вже не так часто йшли на ліцитацію і богачам вже не так легко стало своїх биків випасати за землі бідняків. Продав котрий кілька, або й кільканацять биків, то, не знаючи, що з грішми зробити, хова їх.

Щоби хто заніс гроші до банку, в селі не мож було і згадати. Трибуковецькі люди боялись банків як вогню. На їх думку банки були вигадкою міських ошуканців і злодіїв, щоби колись, як вже видурять від людей всі гроші, будьто би збанкротувати. Ось тому, хто в Трибуках мав який зайвий гріш, хова його у себе.

Одного літа на богачів, що мали покладний гріш, напав жах. Двом найбільшим богачам цілком пропали їх ощадности. Одному згоріла хата разом зі скринею, в котрій були його бики перемінені в австрійські банкноти. Треба знати, що се було ще тоді, коли Галичина належала до австрійського цісарства. Другої неділі він з цілою родиною богача обікрали. Коли одною вернув з церкви, не потребував добиратися до хати ключем, бо двері були лиш приперті. Скриню хтось витрусив, гроші щезли. Не було сумніву, що ґазду обікрав наймит і втік. На другу днину наймита знайшли в лісі з розбитою головою, коло него лежала закровавлена сокира. Гроший при нім не знайшли. Отже наймит мав спільника. Оба обікрали ґазду і втікли. По дорозі спільник вбив наймита, взяв гроші і втік. То був мабуть якийсь сторонський, бо складалося якось так, що в селі кождий міг виказати своє „алібі", себто в часі богослуження кождого бачив хтось.

Ще третий богач рвав собі волосся. Свої гроші закопав у лісі під якоюсь смерекою. Прийшла вість, що той ліс будуть рубати. Він пішов у ліс, щоби свої гроші викопати і ніяк не годен був попасти на ту свою смереку.

Зажурився й четвертий богач, Семен Бабюк. Його гроші правда, ще не згоріли, ані злодій не вкрав їх і не потребував шукати місця, де їх закопати. Гроші лежали преспокійно в скрини, але могли згоріти, хтось міг вкрасти їх; закопавши їх, міг би не знайти. Думаючи, як їх сховати, додумався тільки до того, що ніяк не можна держати їх в хаті. Як вже неодин погорів, так і він може погоріти. Коли вже й наймити зачали обкрадати своїх ґаздів, то його може обікрасти власний наймит. Як один забув, де закопав гроші, то й він своїх гроший у лісі вже не ховавби... Деж сховати?

До гроший, які вже лежали в скрини, мало прийти пару соток, бо саме тепер Бабюк виряджався на торг з биками, що вернули з полонини. Треба було доконче продати їх, бо вже були товсті і годувати їх далі, значило би тільки, що тратити на них. Треба було винайти якийсь скриток на гроші; скриток неприступний для вогню, неприступний для злодія. Ну, і такий, щоби його не згубити. Бабюк крутився по цілім обійстю, зазирав до кождого кутика, під кожде дерево в садку. Подивився, покрутив головою і йшов далі. У себе не знайшов безпечного місця.

Хата Бабюка була послідна в селі. За хатою сад, за садом лан з кукурудзою, за тим ланом старий цвинтар, на котрім, вже більш як двацять років, нікого не ховали. Стара вдова Текля Якимиха була послідною, що в сірій земли сего цвинтаря знайшла свою послідню домівку.

Бабюк пройшов сад, перескочив пліт і пірнув у високу кукурудзу. Ішов бороздою між двома загонами. Мабуть не хотів, щоби хтось бачив, що він іде на цвинтар. Вийшов з кукурудзи, тричі перехрестився, переступив рів, і пропхався крізь високий та густий живопліт, яким цвинтар був оперізаний. На сей цвинтар тепер вже ніхто не заходив, отже Бабюк не боявся, що його хтось побачить. Що се цвинтар, мож було вгадати лише тому, бо десь не десь з буряну виставали вершки камяних хрестів. Деревяних хрестів уже не було видко. Вони, або цілком порозсипувалися, або підгнилі попадали і лежали на могилах, чи біля могил. Стояли лиш камяні хрести, але й вони не всі були цілі. Деяким повідпадали рамена, деяким горішна частина. Могил, то вже цілком не було видко. Одні позападалися, инші, як у весь цвинтар, були покриті високим буряном. Такий бурян кинувся тому, бо хоч раньше була тут гарна трава, ніхто не хотів косити: ні еґомосць, ні дяк, ні паламар, ні громада. І худоби був би сюди не загнав ніхто. Пастухи, не лише чесних ґаздів, але й таких, що люблять заганяти худобу на чуже, оминали сей цвинтар. Так дуже шанувати місце вічного спочинку тих, що від нас відійшли, змушував громадян неабиякий сторож. Тим сторожем цвинтаря була послідна його могила, чи комірниця сеї могили, покійна Текля Якимиха. Коли вона повісилася, село вже мало новий цвинтар. Її поховали не на новім, а на старім цвинтари, в самім кутику при рові. Через ту її могилу люди не лиш самі оминали цвинтар, але й худоби не пускали туди.

Пропихаючися з трудом крізь бурян, та шепчучи „Вірую", Бабюк ішов до тої могили. Коли побачив білий, великий камінь, зупинився і тричі перехрестився. Бабюк не був з тих, що бояться мерців і цвинтаря не боявся, бож від дитини мешкав під самим цвинтарем. Ще парубком він і в ночи нераз ішов цвинтарем, скорочуючи собі дорогу додому. Колиж тепер було йому ніяково, то причиною була саме та могила, до котрої підходив.

Текля Якимиха мала за життя дуже лиху славу в селі. Казали, що вона робила людям ріжні пакости; такі, які виходять тільки від відьми. Парубки вже нераз збиралися зробити їй „амінь", але вона сама взяла, тай повісилася. Чи справді повісилася сама, ніхто не міг присягати, бо ніхто не бачив, щоби вона сама пішла в ліс, щоби вилізла на дуба та повісилася на ремени. Дроворуби, що в понеділок вертали до ліса на роботу, побачили висільницю, відрізали її і дали знати війтови. Тоді була повінь. Ріка відрізала село від решти світа, отже до міста не дали знати, ніяка комісія не годна була приїхати.

(Дальше буде).

Вячеслав Будзиновський.

ГЛУХМАН.

(Оповідання).

(6)

— Може Василь не думає зараз женитися. Може лишиться у вас аж до повороту молодшого з війська.

— Відай не схоче так довго ждати.

— Може яку знайшов собі де в місті? Бо, чогось то, він ні раз не приїхав. Неначеби через цілі три роки урльопу не міг дістати. Може коли бодай написав що?

— Писав нераз, але тільки про гроші, або про те, куди його компанію загнали. Був у Відні, був у Босні. Гадаю, що не спіймала його жадна міська. Він хоче бути господарем на селі. Хоче мати добру господиню, отже міської панянки не взявби.

— Ви, гадаю, про нашу злагоду не забули..

— Про яку злагоду?

— А про се, що перед відїздом до війська ми оба балакали про вашого Василя і про мою Теклю.

— Та я не забув і хотів би, щоби воно склалось так, як казалося. Але при тій нашій злагоді Василь не був. А я сказав, не забудьте, я сказав, що силувати не буду.

— А якби він так вдурів і задивився на яку голу й босу наймичку?

— Допуст божий!

— Ви позволили би?

— А як дозволу не буде питати?

— Ви мабуть знаєте щось. Може Василь вже писав вам?

— Яж вам сказав, що про таке Василь ніколи нічого не писав мені. Може скаже, як приїде.

— Мабуть я вже нині моїй Теклі можу сказати: „пиши пропало!"

Клюпа махнув рукою, попращався і пішов.

(Конець)

Ощадна. До крамниці приходить пані та купує парасолю. Коли вибрала й заплатила, каже:

— А прошу мені парасолю добре завинути, бо на дворі паде великий дощ.

—o—

— Чому Кукурудза такий сердитий?

— Він учора вечером посперечався за щось, а тепер сердиться, що не може собі пригадати, що це було.

—o—

— Уставай, Іване, вже сонце високо!

— Та добре, коли якось так тяжко підвестися.

— Але пироги вже на столі!

— Пироги? То може підведуся, бо мені трохи поліпшилося.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РІЗДВО В УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ.

Засядуть українські родини до Святої Вечері й святкуватимуть Різдво та думкою летіти в Рідний Край.

А там в Рідним Краю ще наші інваліди не мають своеї домівки. Там політичні вязні святкують Різдзо в польських тюрмах.

Тому, коли хочемо гідно святкувати цьогорічне Різдво, так памятаймо, що слідуюче Різдво мають наші інваліди святкувати у ВЕЛИЧАВІМ ДОМІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПОБУДИВАНІМ ЖЕРТВАМИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Кождий може тепер причинитися до великого й гарного діла. З найдальшої закутини можна вислати свою Різдвяну Коляду до Обеднання, щоби в той спосіб заманіфестувати, що цьогорічне Різдво ми святкували як одна велика українська родина.

П. Сокальчук,
Ню Йорк, Н. Й.

РАЗ У РІК.

Так, нам треба хоч раз у рік памятати за те, що ми є люде та що в хвилі родинної веселости слід памятати за тих, що голі, босі, а то й каліки. Не може американський Українець сісти до стола на Різдво, щоби не згадав за рідне село, свою там родину й за наш рідний, поневолений край.

І не може бути Українця, котрий би хоч раз у рік, на Різдво, не зложив своеї лепти на допомогу нашій рідній школі й тим, що боролися за кращу долю нашого народа, а тепер інвалідами стали чи гниють по ляцьких тюрмах.

Особливо треба памятати це нам, Союзовцям, як найсвідомішій частині нашої іміграції в Америці. Ми були і мусимо бути далі приміром у всякій благородній акції.

Стефан Дмитрик,
Палмертон, Па.

Сучасний театр і сучасна драма.

— Знаеш, я гадаю, що найновішим театральним стилем є „еволюційний скандалізм".

— А щож це за стиль?

— Дуже простий: нинішні письменники думають, що з кождого скандалу можна зробити театральну песу, а режісер гадає, що з кождої песи найліпше є зробити скандал.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляе своїх членів, що на річних зборах 1 січня вибрано отсей уряд на 1930 рік: Ник. Задерецький, предс.; Волод. Тритяк, секр. фін.; Іван Бриняк, секр. рек.; Лев Данилко, кас.; А. Стангритчук, Д. Гавриляк і В. Гузіль, контр. комісія; Гаврило Сушко і В. Юрчишин, члени контролі хорих; Пискливець, Павлишин, Бриняк, Гузіль, Когут і Сеник, післанці; І. Жук і К. Лобур, прапорщики. Збори будуть відбуватись в кождy другу неділю по 1-ім. Перші збори відбудуться в неділю, 12 січня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Нар. Домі. Кождий член мусить обовязково явитись на зборах, бо буде рішатись дуже важна справа. Зі всякими справами дотичними Т-ва просимо звертатись на адресу фін. секретаря, Волод. Тритяк, 2807 Denison Ave., Cleveland, O. — Михайло Гуль, секр. річних зборів.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляе своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 січня, в годині 2-ій попол., в Union Hall, 2748 Lagrange St. Присутність кождого члена є конечна, бо є важні справи до полагодження. По мітінґу членських вкладок приїматись не буде. На річнім мітінґу зістав вибраний слідуючий уряд на рік 1930: Дмитро Медецький, предс.; Антін Крохмалюк, заст.; Іван Кульматицький, секр. фін.; Мих. Блясецький, секр. прот.; Никола Білецький, кас.; Бартоломей Унисько, заст.; Іван оЛняк і Мих. Корнова, контр. комісія; Юрій Лішук і Михаїл Крохмальний, контр. хорих. Збори братські будуть відбуватись в другу неділю по першім, в часі і місци вище означенім. В справі Тов. проситься відноситись до секр.: Н. Кульматицький, 825 Marmion Ave., Tolido, O.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляе всіх своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 січня, в годині 2-ій пополудни, в итовській Гали на Савт Сайд, 428 Franklin. Обовязком є кождого члена і членкинь прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Крім того контр. комісія здасть звіт за 1929 рік. — Юрій Присташ, предс.; Никола Щурко, кас.; Іван Павловський, писар.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляе своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 січня, в годині 1-ій пополудни в гали Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки; в противнім разі будуть суспендовані. — Тимко Кальмук, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, подае до відома своїм членам; що нарічних зборах 25 грудня вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Іван Форись, предс.; Дмитро Запотічний, заст.; Вол. Візничак, кас.; Петро Кізел, секр. фін.; Ми х.Ковтунович, секр. рек.; Семен Честух і Іван Козицький, доглядачі хорих; Никола Романів, Михайло Нидза і Іван Боднар, контрольори; Михайло оКваль, опікун дітей. Мітінґи будуть відбуватися в другу неділю по першім кождого мсіяця, в гали парафіяльній при Clippert і Edward. Перші збори відбудуться в неділю, 12 січня, в годині 12.30 попол. Проситься усіх прийти на час і виповнити свої належитости. — Іван Форись, предс.; Вол. Візничак, кас.; Петро Кізел, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія Вел., від. 364, повідомляе всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що перші збори сего року відбудуться в неділю, 12 січня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Позаяк справа дуже важна, так проситься всіх конечно прибути на збори. Рівнож проситься всіх жінок членкинь сего Бр., щоб прибули на збори ,бо для них зокрема є важні справи. — Йосиф Биць, предс.; Василь Савка, кас.; Іван Сподар, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Освітна праця й протест проти большевицької влади.

Після величавого листопадового свята, котре відбулося заходами українських товариств при українській православній церкві, — праця освітно-народня продовжується далі. Дня 8 грудня в церковній галі о 7-ій год. вечером відбувся історичний відчит, виголошений о. В. А. Каськовим на тему: **„Хто збудує соборну українську демократичну державу?** В тому відчиті були такі питання: Хто є наші вороги, а хто рідні брати? Як боролися наші діди і як нам треба боротися проти ворогів? — Добрі й лихі сторони нашої боротьби в минувшині і теперішности. Відчит тревав годину. Арґументи були ясно представлені, зрозумілі і переконуючі. Слухачів було багато, котрі відтак дякували о. Каськовому за такий гарний відчит. Відчит був закінчений загальною відповідю: Соборну Українську Демократичну Державу збудує **Єдність, Освіта й Добробут** у країнського народу.

Другий з ряду відчит відбувся дня 22 грудня вечером у тій самій галі. Простора галя була наповнена слухачами. Відчит виголосив о. Каськів на тему: **Для старих і молодих.** У тім відчиті порушено такі справи: Як нам поводитися з другими людьми? — Що треба читати і як думати? — Що кажуть дослідники-лікарі про горячі напитки? — Вплив дому, школи і церкви на виховання. — Рідна церква. — Завваги для громадянських провідників і бесідників. Відчит закінчився зазивом: — Всі до освіти, учімся, думаймо, читаймо! Памятаймо на великі слова безсмертного Тараса: — і чужого научаймось, й свого не цураймось!

Після відчиту відчитано протест проти большевицької влади і її ДПУ, котрі на Україні нищать культурних діячів українського народу. Цей протест ухвалено однодушно і підписано урядниками товариств і громади. Постановлено цей протест подати до англійських часописів і виконано.

У протесті піднесено між иншим таке:

Американські горожане українського походження, замешкалі в місті Вунсакет, стейту Род Айленд, дізналися, що большевицька ЧЕКА арештувала учених Українців: аполітичних діячів, письменників, істориків, професорів-академіків, епископів, священиків, котрі обороняють українську культуру і науку та християнську віру, а між ними старенького професора-академіка Сергія Єфремова і не менше заслуженого громадянського діяча Володимира Чехівського, котрих ЧЕКА старається поставити перед „суд", або чимскорше розстріляти або запроторити на Сибір-каторгу, як „контрреволюціонерів" і „буржуїв".

Ми дізналися, що большевицькі власти хочуть осквернити найстаршу українську християнську церкву, яка представляє неоціненну архитектурну вартість для цілого культурного світа, Митрополичу Церкву Святої Софії в Київі, котра збудована в половині одинацятого століття (1037 року). Ця церква являеться свідком минувшини політично-державної незалежности українського народу. Ця Митрополича Церква пережила неодних ворогів, котрі нападали на Україну, перебула напади орд татарських, напади Ляхів, напади Москвинів і инших. Однак ці вороги не нарушили цінної святости українського народу, якою була і є МАТИ Церква, Свята Софія в Київі. Аж доперва тепер за панування окупантів большевицької влади мають цю старинну церкву перемінити в ресторан і кабарет.

Ми, американські горожане українського походження, замешканці в місті Вунсакет, Р. Ай., зібрані нині на зборах урядники і члени від українських товариств: Клюбу Американських Горожан, Запорожської Січи УНС, тов. ім. Івана Франка, Сестрицтва З. Б. М. Української Православної Церкви Св. Арх Михаїла, торжественно протестуємо проти того нервового терору большевицької власти над українським народом.

Домагаемося від уряду СРСР безпроволочного увільнення з тюрми старця професора-академіка Сергія Єфремова і письменника Володимира Чехівського, як також і вчених Українців. Памятайте, гнобителі, що ані душі ані свободи українського народу ви не всилі розстріляти, — бо сотня поляже, — а натомісць міліони встануть до боротьби.

Взиваемо всіх Українців в Америці, всі українські товариства, горожанські клюби, сестрицтва, братства, робітничі товариства, церковні громади, до справедливого й могучого протесту, проти переслідування і тортурування українського народу урядовими чинниками уряду СРСР на Україні.

Відкликаємось до всіх американських керманичів і членів християнських церков, стоваришень, освітних інституцій і просимо, щоби прилучилися до нашого справедливого протесту і стали по стороні християнської справедливости. Віримо в братерську поміч Братів-Американців, котрі скажуть своє могутне слово правди на сторінках своеї преси й освітних журналів, в обороні безправности і тортур над українським народом на Україні зі сторони урядової власти СРСР.

Підписуемо цей протест на зборах протестаційних, котрий зістав ухвалений однодушно членами й урядниками Клюбу Американських Горожан, Товариства запорожська Січ, Товариства ім. Івана Франка, Сестрицтва З. Б. М. Української Православної Церкви Св. Арх. Михаїла і всіми Українцями симпатиками, живучими в місті Вунсакет, Р. Ай.

Підписали: **о. В. А. Каськів, Василь Чарний, Михайло Скибінський, Петро Гук, Михайло Чагарин, Текля Паньків.**

На закінчення подаемо голос американської місцевої преси про цей протест.

„The Woonsocket Call", Friday, December 27, 1929, подае:

UKRAINIANS DECRY ACTIONS OF SOVIET.

Hold Meeting Here To Protest Against Outrages In Ukraine — Wholesale Arrests Scored.

Ukrainians of Woonsocket, gathered in mass meeting Sunday at St. Michael's Ukrainian Church on Blackstone street, adopted resolutions of protest over what they characterize as "shameful acts of the Bolshevists" in the Ukraine.

The protests allege that the Soviet government is attempting to make over one of the famous Ukrainian churches into a cabaret. The resolution also charges that the Russian government is arresting and sending to Siberia non-political workers, writers, historians, professors, bishops, priests and other learned men of the Ukraine. The arrests of Sergius Jefremiw and Vladimir Chehiwsky have particularly inflamed local Ukrainians, who learn of conditions in their country through the newspapers received from there.

Rev. V. A. Kaskiw, pastor of the church here, asks that the American people join in the protest. Those at the mass meeting included parishoners, officers and members of various organizations, such as the Club of American Citizens, the Ukrainian National Association, the Zaporozka Sich, the Brotherhood of John Franko, the Sisterhood of Conception of the Holy Virgin, and the Ukrainian Orthodox Church of St. Michael, and the resolutions are termed a protest against the „red terror" of the "Bolsheviks" on the Ukrainian people.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 270, в Джерзи Сиτі, Н. Дж., на річних зборах дня 31 грудня 1929 р. вибрало слідуючий новий уряд на рік 1930. Михайло Баран предсідатель; Микола Пігура секретар; Йосиф Жарський касіер.

З нагоди річних зборів висиґнувано з каси Братства: на Рідну Школу $10; на Боевий Фонд $10. Члени зложили дрібними датками на Боевий Фонд $5; на Просвіту $; Параскевія Осміловська на Інвалідів $2; Ббатство на памятник бл. п. Семена Ядловського $5 і на Фонд Стипендійний ім. Семена Ядловського $5. Члени на памятник: Мих. Косоноцький і Стефан Кот по $1; Микола Пігура, Йосиф Жарський, Андрій Кірат, Юрій Гук, Микола Леуш, Роман Струж і Олекса Кухар по 50 ц.; Григорій Дячик, Іван Бобовник і Михайло Турчинський по 25 ц. Члени на Фонд Стипендійний: Стефан Кот, Василь Гіль і Михайло Баран по $1; Микола Пігура, Йосиф Жарський, Василь Маланяк, Андрій Корнило, Роман Струж, Олекса Кухар і Юрій Гук по 50 ц. Разом з каси і від членів жертвувано суму $55.75.

Микола Пігура, секр.

КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КОРТІС БЕЙ, МД.

З панахиди на Край.

Підчас панахиди по українських героях зібрано $21.40, які вислано до Обєднання з таким призначенням: по $10.70 на Дім Інвалідів і бойовий фонд.

Н. Шандровський.

—o—

БОСТОН, МАСС.

З Листопадового Свята на інвалідів.

На святі Першого Листопада, яке відбулося дня 24. листопада 1929 р., зложили жертви на інвалідів Української Армії слідуючі: Анастазія Грицевич $5.00; по $3.00: о. Й. Желіхівський, Н. Кісіль; по $2.00: Софія Музика, К. Тиличин, Т. Хархут; по $1.00: І. Чопик, С. Антонюк, І. Вонс, А. Давискиба, М. Давискиба, С. Давискиба, Н. Давискиба, Й. Бербелицький, А. Бербелицька, І. Берестецький, Гр. Костецький, С. Чопик, О. Дацько, П. Костецький, Я. Яворівський, І. Купчик, І. Чічко, Г. Хомкович, Гр. Рудюк, А. Хомин, Агафія Хомин, М. Тодощук, А. Кучерковська, М. Лютик, Е. Федірко, А. Виноградник, К. Виноградник, П. Кучер, А. Стадник, О. Рибак, П. Мороз, М. Григорчук, М. Сороцька, М. Погорецька, Г. Петрейко, І. Зіньковський, С. Матейко, М. Шемета, Г. Крикливець, М. Майданий, І. Гримак, М. Сілінська, П. Демуш, С. Клюка, Н. Ковердович, К. Берестецька, К. Білак, А. Роґовська, М. Жукатинська, К. Томаш, М. Козюк, К. Любачівська, К. Шадай, О. Шафранська, М. Гримак, О. Попович, М. Умайло, П. Зубик, О. Корецька; Т. Золочівська, М. Бордун, І. Зварич (мол.), Н. Мельник, З. Литвин, І. Біґеза, А. Івашків, І. Ставничий, А. Роґовська, І. Майданий, С. Яруш, Д. Кузь, М. Гуцуляк, П. Мороз, І. Демуш, О. Школяр, М. Щука, А. Руда, Т. Ульчак, О. Січкоріз, Д. Шидлівський, Т. Тодощук, А. Івашків, О. Кудрик, Гр. Зварич, Д. Юськів, М. Мартиник, А. Рак, І. Козак, В. Куравський, М. Школяр, Зіньковська, К. Яворівська, Юстина Чопик, Я. Боднар, Д. Пащак, П. Боднар, С. Кучер; по 50 ц.: М. Хархут, Антонюк (жена Сави), П. Ульчак, Пелех, І. Сколецький, Н. Кокорудза, О. Копанська, І. Волощук, К. Яруш, А. Малінська, М. Майдана (донька Михайла), М. Калита; по 25 ц.: М. Ничай, С. Безубка, М. Зварич, і З. Козак; Данило Сілінський $1.50. — Збірка виносить $125.50. Дрібними жертвами зібрано на святі $15.00. — Разом $140.50. — З того вислано $100.00 на Дім Інвалідів до Львова, а решту на У. В. О. Обі жертви вислано до краю через Обєднанне.

За Комітет:
Н. Давискиба,
І. Чопик,
о. Й. Желехівський.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Бойовий Фонд.

На допомогу визвольній боротьбі нашого народа зложили громадяне Петро Свинчак і Теодор Малецький по $7.50.

Разом вислано до Обєднання $15.

—o—

ГЕМТРЕМК, МІШ.

З Січової каси на бойову акцію.

Дня 8 грудня відбулися річні збори Демократичної Січової Сотні, на яких запала ухвала, щоби виасигнувати з каси $50 і вислати їх через Обєднання до рідного краю на допомогу бойовій акції. Ухвалу виконано.

Н. Тимків, фін. секр.

—o—

ВОДЕРВЛИТ, Н. Й.

На Народний Дім у Сяноці.

З віча, яке відбулося у нашій громаді дня 1. грудня, було чистого доходу $52, які вислано до Обєднання з призначенням для Українського Народного Дому в Сяноці на Лемківщині.

В. Футулуйчук.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

На часопис „Сурму".

Пересилаю до Обєднання $5 на передплату часопису „Сурма" і взиваю отсею дорогою моїх знакомих з Клівленду і Питсбурґа, котрі обіцяли підперти цей часопис, щоби додержали слова.

Петро Яечник.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУЧКИ ДЛЯ ДІТОЧОГО ТЕАТРУ,

які можна набути у книгарні Свободи.

- ЗУСТРІЧ. Новорічна песа-казка в 2 дії. В. Королів-Старий . . . 15 ц.
- ЧЕРВОНА ШАПОЧКА, драмована казка в 2-ох діях. Я. Вільченко . . . 20 ц.
- ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК, песа-казка для дітий у 6-ох картинах. Галина Орлівна . . . 15 ц.
- ПРОГУЛЬКА, комедійка на одну дію. Ст. Чубктівна . . . 15 ц.
- ТАРАС ПАСТУШОК, сценічний образок у двох діях . . . 15 ц.
- САМОТНИЙ У ЛІСІ, песа на одну дію. Е. А. Чебишева-Дмитрова . . . 10 ц.
- МАЛИЙ ТАРАС, діточа песа на 3 дії. В. Шопінський . . . 20 ц.
- СВЯТО ВЕСНИ, сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Василь Софронів . . 25 ц.
- СТРІЧА У ЛІСІ, сценічна картина в одній дії. Леся Верховинка . . 10 ц.
- ПІДКЛАДЕНЬ, песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий . . . 15 ц.
- ЗАЧАРОВАНИЙ КАЛІФ, драмована казка в 5 діях. Павло Бендорф . . . 10 ц.
- ПРИ ВАТРІ, сценічна картина в одній відслоні. Фр. Вольф . . . 10 ц.

Повисші книжочки можна одержати в книгарні Свободи. Замовлення будемо висилати тільки по одержанню належитости. Не будеться звертати уваги на такі замовлення, які прийдуть без грошей.

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.